

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΜΟΣΤΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΆΣΤΑΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΩΝ / Α.ΔΟ.ΑΠ.

ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΗΣ ΖΗΣΗΣ

Πολ. Μηχ/κός, MSc

Εισηγητής & Συγγραφέας Διαχείρισης
Έργων & Τεχνικής Νομοθεσίας

ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΗΣ ΖΗΣΗΣ

- Διπλωματούχος Πολιτικός Μηχανικός ΑΠΘ
- MSc «Σχεδιασμός και Κατασκευή Υπογείων Έργων» ΕΜΠ
- Πρ/νος Τεχνικών Υπηρεσιών Π.Σ.Ε.
- Από το 2008 Εισηγητής σε Σεμινάρια Δημοσίων Έργων από το Ε.Κ.Δ.Δ.Α. και από πιστοποιημένους φορείς εκπαίδευσης.
- Συγγραφέας του εκπαιδευτικού υλικού με θέμα **«Ανάθεση και εκτέλεση Δημοσίων Συμβάσεων Έργων, Μελετών και λοιπών Συναφών Επιστημονικών Υπηρεσιών»** του ΙΝ.ΕΠ./ΕΚΔΔΑ.
- Συγγραφέας του βιβλίου: **“Εκτέλεση – Επίβλεψη Δημοσίων Έργων – Πρότυπος Οδηγός με τον Ν. 4412/2016(Επικαιροποίηση 2019) »**(Εκδόσεις Ζήτη)
- Αρθρογράφος σε τεχνικά περιοδικά του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου Έργων και Μελετών
- Επιστημονικός Συνεργάτης Παν. Δυτ. Αττικής (ΠΑΔΑ)
- Επιστημονικός Συνεργάτης 4412.gr

Πολιτιστικό περιβάλλον

- Μνημεία και λοιπά πολιτιστικά αγαθά που προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν, λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, την εν γένει πολιτιστική κληρονομία της Χώρας.

Διεθνής Σύμβαση της Γρανάδας

- για την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ευρώπης
- κυρώθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 2039/1992
- Ορίζει ότι η **«αρχιτεκτονική κληρονομιά»** κατά την έννοια της Σύμβασης περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων ακινήτων αγαθών,

• τα «**μνημεία**»

και τους «**τόπους**»

«Μνημεία»

- «κάθε κατασκευή ιδιαίτερα σημαντική λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού της ενδιαφέροντος, συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων ή διακοσμητικών στοιχείων, που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους»,
- τα **«αρχιτεκτονικά σύνολα»**, που περιλαμβάνουν «ομοιογενή σύνολα αστικών ... κατασκευών, σημαντικών λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού ή τεχνικού τους ενδιαφέροντος, συναφή μεταξύ τους ώστε να σχηματίζουν ενότητες, που να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά»

«Αρχαιολογικοί τόποι»

- Σε αυτούς ανήκουν «σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης, εν μέρει κτισμένα, τα οποία αποτελούν εκτάσεις τόσο χαρακτηριστικές και ομοιογενείς, ώστε να μπορούν να οριοθετηθούν τοπογραφικά και τα οποία είναι σημαντικά λόγω του ιστορικού, αρχαιολογικού, καλλιτεχνικού, επιστημονικού, κοινωνικού και τεχνικού τους ενδιαφέροντος» (άρθρο 1)

Παραδείγματα κήρυξης οικοδομημάτων των Αθηνών που χρήζουν προστασίας

- Με την 41004/21.12.1972 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Επιστημών (Β' 1112) κηρύχθηκαν ως χρήζοντα προστασίας κατά την αρχαιολογική νομοθεσία δεκαέξι καλλιτεχνικά οικοδομήματα των Αθηνών, χαρακτηριστικά δείγματα της αρχιτεκτονικής του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα. Στον κατάλογο των κτιρίων αυτών περιλαμβάνονται
 - ✓ το οίκημα της Γερμανικής Αρχαιολογικής Σχολής της οδού Φειδίου,
 - ✓ τα Ανάκτορα της οδού Ηρώδου Αττικού,
 - ✓ το μέγαρο του Μουσείου Μπενάκη, το μέγαρο Σταθάτου,
 - ✓ ο Ιερός Ναός της Αγίας Ειρήνης της οδού Αιόλου,
 - ✓ ο Μητροπολιτικός Ναός Αθηνών και
 - ✓ η «παλαιά πτέρυξ» του Μεγάρου της Μαρασλείου Παιδαγωγικής Ακαδημίας

Η προστασία αυτή περιλαμβάνει

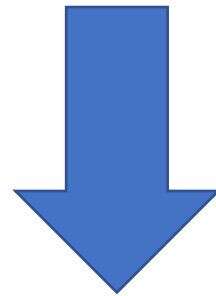

- την διατήρηση των εν λόγω πολιτιστικών στοιχείων στο διηνεκές και συνεπάγεται τη δυνατότητα επιβολής των αναγκαίων μέτρων και περιορισμών της ιδιοκτησίας,

- την υποχρέωση των ιδιοκτητών και νομέων να τα αποκαταστήσουν στην αρχική τους μορφή, όταν έχουν φθαρεί από το χρόνο ή από άλλες ανθρώπινες ενέργειες ή άλλα περιστατικά.

Άδεια της αρχαιολογικής υπηρεσίας απαιτείται

- Για την ανέγερση κτίσματος σε χώρο χρήζων ειδικής κρατικής προστασίας όσο και για οποιαδήποτε επέμβαση σε κτίσμα που βρίσκεται στον χώρο αυτόν ή για την ολική ή μερική κατεδάφισή του, είτε αυτό είναι παλαιότερο του χαρακτηρισμού είτε μεταγενέστερο

η μη ύπαρξη ή η ανάκληση της οποίας επιφέρει αυτοτελώς την **διακοπή** κάθε οικοδομικής εργασίας, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή την ισχύ οικοδομικής αδείας

ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Ο Ν. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Α 153), και ιδίως το άρθρο 40,
- Ο Ν. 4412/2016 «**Δημόσιες** Συμβάσεις Εργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α 147),
- το άρθρο 8 του ν. 4030/2011 «Νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ελέγχου κατασκευών και λοιπές διατάξεις» (Α 249),
- το άρθρο 9 παρ. 5 του ν. 2557/1997 «Θεσμοί, μέτρα και δράσεις πολιτιστικής ανάπτυξης» (Α 271),
- το άρθρο 81 του ν. 1958/1991 «Τμήματα Αμειβομένων Αθλητών - Αθλητικές Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (Α 122),
- Το ΠΔ 24/2019 «Μελέτη και Εκτέλεση Αρχαιολογικών Εργων» (Α 39),
- Η ΥΑ ΥΠΠ//2019 Κανονιστικό πλαίσιο για την εκπόνηση μελετών και την εκτέλεση εργασιών σε ακίνητα μνημεία

N.3028/2002 «Για την προστασία των
Αρχαιοτήτων και εν γένει της
Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (Α 153)

Αρχαία & Νεότερα μνημεία

α) Αρχαία μνημεία :

αυτά που χρονολογούνται από τα απώτατα χρόνια έως και το 1830.

β) Νεότερα μνημεία:

αυτά που χρονολογούνται από το 1830 έως σήμερα.

ΠΔ 24/2019 «Μελέτη και Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων»

Μελέτη, Διαχείριση, Διοίκηση και εκτέλεση αρχαιολογικών, εν γένει, έργων και εργασιών, και ενδεικτικώς:

- α) οι ανασκαφές, αναστηλώσεις, στερεώσεις, αναδείξεις, συντηρήσεις αρχαίων και νεώτερων μνημείων, διαμορφώσεις αρχαιολογικών χώρων, μουσειακές εργασίες εν γένει, επισκευές, μετασκευές,
- β) ο σχεδιασμός της διαχείρισης, οργάνωσης και λειτουργίας αρχαιολογικών χώρων μνημείων και μουσείων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων με πολιτιστικό περιεχόμενο, η τεκμηρίωση, ψηφιοποίηση, παραγωγή ψηφιακού περιεχομένου και ο σχεδιασμός ηλεκτρονικών εφαρμογών ανάδειξης αρχαιολογικού περιεχομένου στο διαδίκτυο, καθώς και
- γ) η επιστημονική, τεχνική, λειτουργική, διοικητική και διαχειριστική υποστήριξη των ανωτέρω δραστηριοτήτων.

Εκπόνηση μελετών

- Τρόπος εκπόνησης μελετών
 - ❖ Χρηματοδότηση και εκτέλεση αρχαιολογικών έργων
 - ❖ Διαχείριση των σχετικών πιστώσεων
 - ❖ Τρόπος εκτέλεσης των αρχαιολογικών έργων
 - ❖ Εκτέλεση αρχαιολογικών έργων από ειδικευμένους οικονομικούς φορείς (ν. 4412/2016)
- Εκπόνηση μελετών με ανάθεση
- Εκπόνηση μελετών από την υπηρεσία
- Θεώρηση, έγκριση και τροποποίηση μελετών

Κατηγορίες μελετών (1/2)

Αρχιτεκτονική μελέτη

Αντικείμενο :

- η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης (περιγραφή - παθολογία) και
- η διατύπωση πρότασης αποκατάστασης του μνημείου δια της επίλυσης σχετικών τεχνικών, μορφολογικών και λειτουργικών προβλημάτων και **προσαρμογής τους σε νέες χρήσεις**, αν αυτό περιλαμβάνεται στο **πρόγραμμα του έργου** ή στην **προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας**.

Μελέτη φέρουσας κατασκευής (στατική μελέτη)

Αντικείμενο :

- η αξιολόγηση της στατικής λειτουργίας του μνημείου στη σημερινή του ή και στην αρχική του μορφή,
 - η αποτίμηση της φέρουσας ικανότητάς του και
 - η διατύπωση πρότασης επεμβάσεων, επισκευών ή ενισχύσεων για την στερέωση, αποκατάσταση ή ενίσχυση του φέροντος οργανισμού ή τμημάτων αυτού.
- εκπονείται σε στάδια.

Κατηγορίες μελετών (2/2)

Μελέτη ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων

Αντικείμενο :

- η διατύπωση προτάσεων για τις απαιτούμενες Η/Μ εγκαταστάσεις. Θα λαμβάνεται μέριμνα έτσι ώστε ο σχεδιασμός και το είδος των Η/Μ εγκαταστάσεων να μην επιβαρύνει το μνημείο και τον αρχαιολογικό χώρο.
- Η μελέτη ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων εκπονείται σε στάδια.

- Για την άρτια σύνταξη των μελετών απαιτείται συντονισμός τους, ο οποίος διενεργείται είτε από έναν από τους μελετητές των επιμέρους έργων, είτε από τον οριζόμενο υπ αυτών

Ο συντονιστής της Ομάδας μεριμνά:

- για την σύνθεση των τεχνικών στοιχείων του συνόλου του μελετώμενου έργου και ειδικότερα
- την **οργάνωση** του έργου,
- τον **χρονικό προγραμματισμό**,
- Την **Προμέτρηση** και **Προϋπολογισμό**
- την χρονική αλληλουχία των εργασιών που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του συνόλου του έργου και για
- την οργάνωση του εργοταξίου

Οριστική Μελέτη

- Η οριστική μελέτη για κάθε επιμέρους κατηγορία μελέτης περιέχει την συγκέντρωση, έλεγχο, αξιολόγηση και, αν κριθεί αναγκαίο, συμπλήρωση των δεδομένων που προκύπτουν από το πρόγραμμα ερευνών και εργασιών τεκμηρίωσης και την προμελέτη, όπως αξιολογήθηκε από το αρμόδιο Συμβούλιο.

Η οριστική αρχιτεκτονική μελέτη περιέχει:

α) Τεχνική έκθεση

- οριστική πρόταση και επίλυση των τεχνικών, μορφολογικών και λειτουργικών θεμάτων του μελετώμενου έργου,
- συνοπτική περιγραφή των προβλεπόμενων εργασιών και μεθόδων,
- αναφορά των υλικών και αιτιολόγηση της επιλογής τους

β) Σχέδια

- αποδίδουν τα αναφερόμενα στην έκθεση, ήτοι τη δομή, τη μορφή και τη λειτουργία του υπό μελέτη έργου, και σε αυτά περιλαμβάνονται απαραίτητως
- γενικό τοπογραφικό σχέδιο με τους ισχύοντες όρους δόμησης και επιτρεπόμενες χρήσεις,
 - κατόψεις, όψεις, τομές καθώς και
 - προοπτικά ή αξονομετρικά σχέδια, εφόσον κάτι τέτοιο κρίνεται σκόπιμο

Οριστική μελέτη φέρουσας κατασκευής

α) Τεχνική περιγραφή

- οριστική πρόταση επεμβάσεων στερέωσης, επισκευής ή ενίσχυσης
- τεύχη υπολογισμών και ελέγχων
- παραδοχές της μελέτης και των υλικών των επεμβάσεων και
- αιτιολόγηση της επιλογής τους και Κανονισμών
- πλήρης επίλυση και διαστασιολόγηση των προτεινόμενων επεμβάσεων,
- αναλυτική περιγραφή των προβλεπομένων εργασιών και μεθόδων εφαρμογής των επεμβάσεων και της σύνδεσής τους με τον υφιστάμενο φέροντα οργανισμό

β) Σχέδια

- στα οποία σημειώνεται
- ο υφιστάμενος φέρων οργανισμός και τα τυχόν μη φέροντα στοιχεία (εάν συνεκτιμώνται),
 - σχεδιάζονται όλες οι προτεινόμενες επεμβάσεις,
 - η θεμελίωση τυχόν νέων στοιχείων κλπ.

Τεύχη Δημοπράτησης

- α) Τεχνική περιγραφή του προς εκτέλεση έργου
- β) Τεχνικές προδιαγραφές εκτέλεσης του έργου
- γ) Αναλυτικό τιμολόγιο (ανάλυση τιμών)
- δ) Τιμολόγιο μελέτης
- ε) Τιμολόγιο προσφοράς
- στ) Τιμολόγιο μελέτης
- ζ) Τιμολόγιο προσφοράς (όταν απαιτείται)
- η) Προϋπολογισμό μελέτης
- θ) Προϋπολογισμό προσφοράς (όταν απαιτείται)
- ι) Συγγραφή υποχρεώσεων, γενική ή και ειδικές
- ια) Διακήρυξη

Ενέργειες ΔY για την Εκτέλεση εργασιών «μείζονος σημασίας» (1/5):

- α) Ορίζει ομάδα επίβλεψης
 - ✓ αναγκαίες ειδικότητες
 - ✓ επικεφαλής της που είναι ο συντονιστής.
 - ✓ αρμοδιότητες και υποχρεώσεις των επιβλεπόντων
- β) Φροντίζει για τη σύνταξη και εφαρμογή συστήματος ελέγχου ποιότητας του έργου
 - Αναλυτικό χρονοδιάγραμμα
 - Διαδικασίες ελέγχου προόδου
 - Πρόγραμμα ελέγχων τήρησης των εγκεκριμένων Προδιαγραφών
 - Πρόγραμμα ελέγχων αποτίμησης της αποτελεσματικότητας των επεμβάσεων συντήρησης - αποκατάστασης - ενίσχυσης
- γ) Φροντίζει για τη στελέχωση του συνεργείου (ή των συνεργείων) με το απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό
- δ) Φροντίζει για την πιστή εκτέλεση της εγκεκριμένης μελέτης επεμβάσεων (ΕΤΕΠ - κανονισμοί και Ευρωπαϊκές

Ενέργειες ΔΥ για εργασίες «μείζονος σημασίας» (2/5):

- ε) Αναφέρει εγγράφως και εγκαίρως στην Προϊσταμένη Αρχή:
 - αα) Την ενδεχόμενη ύπαρξη στη μελέτη κενών ή ασαφειών.
 - ββ) Τη διαπίστωση τυχόν προβλημάτων που προέκυψαν κατά την εκτέλεση του έργου, τα οποία δεν ήταν δυνατόν να γνώριζε ο μελετητής ή οφείλονται σε ανωτέρα βία
 - γγ) Την πιθανή ανάγκη εκτέλεσης αρχαιολογικών ανασκαφών από την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων
- Σε περιπτώσεις εμφάνισης προβλημάτων που απαιτούν **σημαντική τροποποίηση της μελέτης** η ΔΥ φροντίζει για την
 - έγκαιρη ενημέρωση των μελετητών και
 - την διαβίβαση των απόψεών τους στην προϊσταμένη αρχή μαζί με
 - την τελική πρότασή της για την αντιμετώπισή τους.
 - Στις εν λόγω περιπτώσεις οι μελετητές οφείλουν να προσαρμόσουν τη μελέτη σε συνεργασία με τη ΔΥ

Ενέργειες ΔΥ για εργασίες «μείζονος σημασίας» (3/5):

- ζ) συμπλήρωση του ημερολόγιου του έργου από τον υπεύθυνο σύμφωνα με τον νόμο, που υπογράφεται από τον ορισθέντα επιβλέποντα του έργου:
 - αα) Οι εκτελούμενες εργασίες, το εργατικό προσωπικό, τυχόν καθυστερήσεις.
 - ββ) Προβλήματα που προέκυψαν κατά την εκτέλεση του έργου και η επίλυσή του.
 - γγ) Εντολές της επίβλεψης για αντιμετώπιση επειγόντων θεμάτων.
- η) Φωτογραφική ή και βιντεοσκοπική, όπου απαιτείται, καθώς και για και τη
- σχεδιαστική τεκμηρίωση χαρακτηριστικών φάσεων των εργασιών
- κατά το διάστημα της εκτέλεσης του έργου και
- την εκπόνηση των σχεδίων των επεμβάσεων «όπως κατασκευάσθηκαν» από τους επιβλέποντες ή/και τον ανάδοχο του έργου.

Ενέργειες ΔΥ για εργασίες «μείζονος σημασίας» (4/5):

«Δελτίο Τεκμηρίωσης Επεμβάσεων» ή «ΠΠΕ»

- θ) συντάσσεται και συνυπογράφεται από τα μέλη της ομάδας επίβλεψης με ευθύνη του συντονιστή στο οποίο καταγράφονται
- όλα τα γενικά και ειδικά στοιχεία και συντελεστές του έργου, όπως οι *Μελετητές*, οι *Επιβλέποντες*, οι *ανάδοχοι*, η *αναλυτική περιγραφή* των επεμβάσεων και οι τυχόν *τροποποιήσεις, προσαρμογές ή συμπληρώσεις της μελέτης*,
- τα χαρακτηριστικά και η προέλευση των πρώτων υλών (κονίες αδρανή, λίθοι, πλίνθοι, ξυλεία, χάλυβες, κ.λπ.),
- έλεγχοι ποιότητας υλικών, εξοπλισμού και εργασιών και οι έλεγχοι αποτίμησης της αποτελεσματικότητας των επεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν *πριν, κατά τη διάρκεια των επεμβάσεων και μετά από αυτές*,
- σχέδια «ως κατεσκευάσθη» και
- Ημερολόγια έργου
- πορίσματα επιθεώρησης κατάστασης μνημείου από την αρμόδια υπηρεσία (άρ. 4 ν. 3028/2002

Ενέργειες ΔΥ για εργασίες «μείζονος σημασίας» (5/5):

ι) σύνταξη ετήσιων εκθέσεων εργασιών

- από τους διενεργούντες τις εργασίες, στις οποίες εντάσσονται και οι εκθέσεις των ειδικών συνεργατών το αργότερο ως τον Απρίλιο του επόμενου έτους, και για τη σύνταξη της τελικής έκθεσης εργασιών η οποία κατατίθεται στην Υπηρεσία ή δημοσιεύεται εντός ενός έτους από την αποπεράτωση του έργου, όπως ορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 3028/2002.
- Η τελική έκθεση περιλαμβάνει τις επιμέρους εκθέσεις και συμπεράσματα όλων των διενεργούντων τις εργασίες ανάλογα με τις ειδικότητές τους και κατοχυρώνει το δικαίωμά τους προς δημοσίευση.

Εργασίες «ελάχισσος σημασίας»:

- Για την εκτέλεση των εργασιών τα στοιχεία που κατ ελάχιστον πρέπει να περιλαμβάνονται στο Δελτίο Τεκμηρίωσης επεμβάσεων ορίζονται από την αρμόδια Υπηρεσία.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

ΖΗΣΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΜΑΤΗΣ